

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

νον στους βιθούς του κόρφου, τους άρατους, τής μέγαιρας ζωής, που άλύπητα, μ' άέρινα τυλίγει φύχτια, τήν χρυσή τής νεότητος όμορφιά.

Μισαποκοιμισμένη ρίχνεσαι στη γη κ' έχει για στρώμα τ' άνθια, τις δροσιές, για σκέπασμα του άνέμου τήν πνοή, κ' έκει γυμμένη σφίγγει δυνατά τον άγνωστο της έρωτα, τους πόθους τους ασόλληπτους, όπου γεννούν φαρμάκια να λουστούν κ' άθόρυβα να σβύσουν.

Εύτυχισμένη, σ' όνειρα γλυκά, πέφτει, κυλιέται, χάνεται και δε γρικα το δολερο τής συμφορας της σερπετό, που από μέσα απ' τα κλαδιά, ρίχνει τα μάτια του θολά, στη σάρκα τήν άμόλυπτη τής λυγερής, τήν άπλωμένη σ'ν λευκό τής μυγαλιές κλωνάρι, τήν στράτα τή σπαρμένη με δροσιά και μ' άνθια τ' άπριλιού γλυκόχρωμα.

Μέσα στην έβυσσο πλανα τον πυρωμένο λογισμό· πέρνει του Άδη τή φωτιά, του γάμου της λαμπάδα άλλο δεν βλέπει.. χύνεται σ'ν σ' όνειρο, δαγκώνει το σερπετό τήν σάρκα της...

Συπνάει... Γύρω ή ζωή, θανάτου έχει μυρωδιά, κλαίει στα δέντρα ή άνεμος και μαραμμένα ρίχνει τ' άνθια στη στράτα τήν παλιά.

TANOS KEAMAS

ΣΤΗ ΠΟΙΗΣΗ

Στο φίλο μου Χριστοφάκη

—Τί με τραβάς, τρανότερη, στ' άπατη τό σου σπητι. Λησμένα με στον κάμπε αυτό να περπατάω σκυμμένα και να με τρώη ή γύμνια μου, άλλο!!.. τ' άποσπερίτη άσε με μόνο να θωρω τα κάλλη έρωτεμένα.

Κι άσ' με να κλαίω στη μοναξιά με τις σκιές μου άντάμα. Στα γλαρονήσια να γρικω π' άφρακοπάει το κύμα... να με χτυπά σ'ν χάδεμα του θριστή το κάμμα κι άνέλπισσα να σε ποθώ ως που να γένω θρίμμα...

Είμαι μικρά μου τα φτερά και δε θα σ' άγκαλιάσω. Μά έχω καρδιά που ή αγάπη σου με βιά τή συνεπαίρνει· κι αν ζήση άγλύκανη από σε, στο τέλος θα σε φτάσω καθάλλα π'α στα σ ύ γ ν ε φ α που μία πνοή θα φέρνη..

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΕΡΒΟΣ

τόπο για νάπαντήσει στον κ. Ψυχάρη και του τότε παραχωρήσαμε, αν και δε βλέπαμε ποιά λόγο ειχεν άπαντήσει, άφου ή κριτική μελέτη του κ. Ψυχάρη ειτανε για το Σουρή κι όχι για λόγου του. Τήν άπάντησή του γ'νε διαβάσατε κ' ειδατε πως ο κ. Ξενόπουλος περισσότερο μιλάει για το Σουρή και λιγώτερο για τον έαυτό του και για το κόρτε που κίνει στον κ. Ψυχάρη, και που το παραδέχεται γι' άληθινό, και μάλιστα τόσο χαριτωμένα. Μ' άλλα λόγια στην άπάντησή του ο κ. Ξεν. βγαίνει δικηγόρος του ά δε κ η μ έ ν ο υ πελάτη του. Δικαιώμα του αυτό και κανένας δεν του τ'ρνιέται. Μας ειδατε τον άλλο Σουρή, καθώς τότε φαντάζεται λόγου του, και τον εύχαριστούμε. Έβ'ον όμως από το Σουρή του Ψυχάρη κι από το Σουρή του Ξενόπουλου, ειδαμε μες και τ ρ ι τ ο Σουρή—το Σουρή που ειπε τις άνήτες, πρόστυχες και βρώμικες κουβέντες στον συντάχτη των «Άθηνών» (κ.α. Άθηναις 24 και 25 του Γενάρη) ένα Σουρή, να πούμε, που μοιάζει πολύ, παραπολύ, με το Σ ο υ ρ ή τ ο υ δ χ λ ο υ, καθώς τότε θέλει ο κ. Ψυχ. και που δεν έχει καμιά συγγένεια, ούτε μακρινή, με το Σουρή που φ α ν τ ά ζ ε τ α ι ο κ. Ξεν. Να που κοκχορεύτης ή καρμένη ή «Ήστια» πως ο Σουρης της δε θα καταδαχτεί ούτε α ύ τ ή τ ή φ ο ρ ά νάπαντήσει στον κ. Ψυχ. Ο Σουρης της άπάντησε, κι άπάντησε μάλιστα σά Σουρης, κι ούτε περιμέναμε ποτέ πως μπορούσε νάπαντήσει αλλιώς. Για χαρά στο παληκάρι. Θέλαμε μονάχα να έ-ρουμα τώρα αν, ύστερ' από το περίφημο ίντερβιού του Σουρή, δε μετάνοιωσε ο κ. Ξεν. που δέχτηκε να γίνει δικηγόρος σ'ε τέτιο πελάτη. Ο κ. Ξεν. είναι λόγιος· τ'δ-ζειει και με τα έργα του,μα και με το σεβασμό που δεί-γνει για τήν κριτική του κ. Ψυχ. Σά λόγιος λοιπόν που είναι δεν μπορεί παρά να μετάνοιωσε πικρά για όσα έ-γραψε, άφου ο πελάτης του με τήν άπολογία του τότε ρε-ζιλιασε, παίρνοντας λόγια κ' ίδιες από τους νεροχύτες για να πολεμηθεί τήν Άλήθεια.

Άντρέα Καρκαβίτσα : Ο ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ. Η καλύτερη κρίση για το κινούριο βιβλίο του Καρκαβίτσα, για το έθνικό βιβλίο του θάλαγα—γιατί στον «Αρχαιολόγο» ταιριάζει περίφημα το χιλωκουρελιασμένο αυτό επίθετο—για το έθνικό του ευαγγέλιο, γιατί τίτιο είναι και για τίτιο το διάβασα και για τίτιο θα το διαβάσουν κ' οι σημερνοι κ' οι κατοπινοι Ρωμιοι, όσοι νιώθουν να διαβάσουν και να αίστάνουνται τέτια βιβλία—ή καλύτερη λοιπόν κρίση θα ειτανε να δημοσιεύε κανείς κομάτια απ' αυτό και να λεγε στον άναγνώστη :

— Να τα πετράδια τα ζετίμωτα, να και το εύγενικό χρυσάφι. Πάρ'τα, φιλοδοούλεψέ τα και φτειάξε το δαχτυλίδι το βασιλικό. Και πέρασ' το στο δαχτυλό σου ύστερα για να μπορείς να δείχνεις το χέρι σου με περηφάνεια και να θαμπώνεις τον δασκαλοπατημένο και προγονοθρεμένο δχλο με του δαχτυλιδιού σου, που πάει να πει με τής Άλήθειας, τή λαμπράδα.

Τον «Αρχαιολόγο» τότε μελέτησα λέξη λέξη με το μολύδι στο χέρι. Μιά και μπήκα από τα πρώτα πρώτα κατεβατά του στην ουσία, μια και κατάλαβα τις μεγάλες άλήθειες που συμβολίζει το κάθε πρόσωπο, μια και μίλησα από τήν πρώτη στιγμή με τήν ψυχή του συγγραφέα, δεν ειχα τίποτις άλλο να κάνω παρά να κυλάω τή ματιά μου άπάνω σ' έμορφες σελίδες και να σημαδεύω με το μολύδι μου στο καθετί που μου φαινότανε αξιοθύμητο, καταπώς λέει ο ίδιος ο συγγραφέας. Να έδω μια άλήθεια μεγάλη. «Όταν οι άπόγονοι εύτυχούν, οι πρόγονοι δοξάζονται». Τήνε σημαδεύω και τήνε συμπληρώνω μέσ' στο νού μου : Κι όντας οι άπόγονοι δυστυχούνε,σάν και μ'ας, οι πρόγονοι ρεζιλεύονται.

Να και μια περιγραφή ζωντανή του περιφημου γραφείου του αρχαιολόγου, του Άριστόδημου :

«Οι τρεις καθηγητές, σκυμμένοι τόσο στα χειρόγραφα τους, διαβάζουν άχόρταγα σά να ρορουν τάθανατο νερό. Με το μολυδάκι τους σημειώνουν στο χαρτί καθετί που τους φαίνεται αξιοθύμητο. Πίτω τους στέκουν οι βιβλιοθήκες όρθιές, σ'ν κατάδικοι πιττάγκωνα θεμένοι. Άπάνω στη μεσανή κάθεται σά Σπίγγα ή γάτα του σπειτιού, βυθισμένη στη άγνωστο όνειρο της. Τα βιβλία και τα χειρόγραφα στριμωμένα στα ράφια μοιάζουν με γριές γλωσσοκοπάνες. Και τί δε λέν με τήν άλλαγή γλώσσα τους! Πολέμους περιγράφουν, άθλους μολογούν, θεούς γκρεμίζουν, ήθικες άναστηλώνουν. Ο Ρυθμός βροντάει και παιγνιδίζει σ'ν άντάρτης κεραυνός ή Άρμονία ξεγύνηται αφρόδραση σ'ν άμπουλας· ο Πόνος ούρλιάζει κι ο Πόθος φασμανά. Το άνθρώπινο πνεύμα ά-λώνεται σά θάλασσα μυριοκλάουσα, άνήσυχη κι άνοσταχτη. Ο,τι θέλει τιλάμει κι δ,τι τολμά τ'ε υποτάττει. Δεν είναι σιδερόποστα να μ'ην τήν άνουή, δεν είναι περγογύρισμα να μ'ην το πηδήση· δεν είναι φως στον ούρανό να μ'ην τ'αδράξη, δεν είναι σκοτάδι στη γη να μ'ην το ξεδουαλήνη. Σομπλιάζει τα παρασμένα, άνασκευάζει τα τωρινά, δρόμους άνοίγει για τα μέλλοντα. Μά είναι τα έμπλια του γερά, είναι οι έρόμοι του άλάθευτοι...»

Σταματάω γιατί θέλω μου μπορώ να ξαναγράψω δώ άλάκερο κεφάλαιο, κι ο τόπος είναι μετρημένο, αν και για το βιβλίο του Καρκαβίτσα έχει κανείς τόσα να πει που μήτε κ' οι δώδεκα σελίδες του «Νουμά» δε φτάνουνε. Μά δε γίνεται. Άπό το ίδιο κεφάλαιο πρέπει να ξαναγράψω μερικές κουβέντες χαρακτηριστικές του Δημητράκη—του ζωντανού Ρωμιού—γιατί με τις κουβέντες αυτές χτυπιέται άλύπητα ή προγονομουχλιασμένη ζωή μας. Τή στιγμή που οι τρεις ξένοι σοφοί, ο Περχωράς, ο Γκνεβεζός κι ο ή Άλαμάνος, κλεισμένοι με τον Άριστόδημο στο γραφείο, τότε χασισοποτίζουν με τον προγονισμό,α ή πόρτα άνοίξε με πάταγο και φά-

νηκε στο κατώφλι άχνός ο Δημητράκης.

«— Ούρ! ειπε με δυσάρεστο μορφασμό, μωρ'ε τί μούχλα! Δ'ν άρίνεις, άδερφέ, και λίγο αυτά τα παλιόχαρτα να ιδής; τί γίνεται γύρω σου; Μά το σταυρό, άμα μπαίνω έδω μέσα μου φαίνεται πως μπαίνω σε τάφο!

«...—Τί τα θές, ο τάφος—τάφος είναι κι άς εκλεισε μέσα του τον Μέγαν Άλεξαντρο.

«... Η ζωή τρέχει και πρέπει να τήν προφτάσουμε. Δύναμη τώρα χρειαζόμαστε, όχι σοφία. Μπρά-τωσ δυνατά και καρτερά νύχια. Να κολλήσουμε άπάνω της σ'ν τον άγριόγατο στ' άλογο που πηλαλεί. Να τρέξουμε μαζί της, να πηλαλήσουμε για να φτάσουμε στον προορισμό μας...

«... Με μαλώνεις πως δεν τιμω τους προγόνου μας. Τους τιμω και τους δοξάζω. Είταν μεγάλο άνθρώποι, ναί· μά πρέπει να ζήσωμε και μες. Και να ζήσωμε τή σημερινή ζωή όπω έζησαν και κείνοι τή δική τους.

«... Είμ' έγω και θέλω να είμ' έγω!»

Άπό τέτια διαμάντια γιομάτο πέρα για πέρα το βιβλίο· από τέτιες άλήθειες λαμποκοπάει ή κάθε σελίδα του. Χτυπιέται άλύπητα μέσα σ' αυτό ο προγονισμός—ο ναός προγονισμός, καθώς τότε προσκυνάει ο Άριστόδημος, ο Μάρμα-Μιστριώτης, να πούμε—γιατί είναι και καλός προγονισμός που τότε βλέπει ο ζωντανός άνθρωπος, ο Δημητράκης—ο καλός προγονισμός που έμπνέει έναν Παλαμα, που μάς χαρίζει μια «Ιλιάδα» του Πάλλη, που μάς διδάχνει να ξεδιαλέγουμε σ'ν τή μέλισσα ο,τι καλό θρίσκεται στην προγονική ζωή κι ο,τι από τή ζωή αυτή μπορεί ναφομισωθεί, να γίνει ένα, με τή σημερινή ζωή μας.

Δε μάς πειράζει καθόλου ο Παρθενώνας. Άς κάθεται στη θέση του. Στολίδι του τόπου μας είναι και τραβεί: σ'ν καλοκίλαδος κράχτης τον ξένο παρ'ά. Άν ειτανε πιο άκέριος μάλιστα, θάτανε και πιο καλύτερα. Μ'ας πειράζει μονάχα το ξεπλωταριό που γίνεται από κάτω από τον Παρθενώνα, με το να θαρρούμε πως βλέποντας και προσκυνώντας τον Παρθενώνα, ζώμε και μες και κάτι κάνουμε και σ'ν άνθρωποι και σ'ν πατριώτες.

Ο Καρκαβίτσας το δείχνει όλοφάνερα αυτό το μεγάλο και τάγιατρευτο κακό μέσ' στο βιβλίο του. Να γιατί το ειπαμε στην αρχή έθνικό ευαγγέλιο και να γιατί επιμένουμε στον άληθινό αυτό χαρχητισμό. Όποιος μελετήσει με προσοχή τον Άρχαιολόγο και τότε νοιώσει, θα ιδεί πιο ξεστερα τήν άρχαία ζωή, με τα δικα του μάτια, κι όχι με τα ματογιαλία του σχολαστικού· θα ξύσει από τήν ψυχή του τήν προγονική λέπρα και θα γίνει ζωντανός άνθρωπος κι άληθινός πατριώτης.

Τέτια βιβλία μάς χρειαζονται για το έθνικό ξεναθάρτισμα και με τέτια βιβλία πρέπει νανατρέφονται τα Ρωμιόπουλα. Διαβάστε το βιβλίο κι άμα φτάσετε στην τελευταία σελίδα του ή φωνάξετε με πεποίθηση πως όποιος πατέρας μπάσει τον Άρχαιολόγο σ'ίτι του, αν έχει δυο παιδιά, θα δώσει δυο καλούς πατριώτες στην πατρίδα και δυο γερά στηρίγματα στ' όνομά του.

Δ. Π. Τ.

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

Άπ' όσω ο τάφος λάμπει και τον Άδη κλει μέσα του—σκουλάκια και σκοταδι· Έναν καλόγερο το χιόνι δέρνει Κι άσπρη θωριά το μαύρο ράσσο παίρνει.

ΚΗΛΑΣ